

IE-tekens (® © TM)

Boeken, documenten, tekeningen, computer-programma's en andere werken zijn veelal voorzien van het overbekende teken ©. Minstens zo bekend is het teken ® dat vaak volgt op een naam of logo. Wat houden nu eigenlijk tekens als © en ®, maar bijvoorbeeld ook TM, in ?

mw. mr. M.C.H.I. van der Dussen*

Het gebruik van het teken ©, ® of ™ betekent altijd dat een persoon of een onderneming een intellectueel eigendomsrecht claimt. Het impliceert evenwel niet dat er ook altijd daadwerkelijk sprake is van een, in te roepen, intellectueel eigendomsrecht. Het gebruik van de tekens ©, ®, ™ ('IE-tekens') vindt in Nederland niet zijn oorsprong in een wettelijke regeling. Regels voor het gebruik van IE-tekens zijn er niet. In Nederland is het dus niet verplicht IE-tekens te gebruiken om een intellectueel eigendomsrecht te kunnen invoeren. Het gebruik is overgenomen uit de Verenigde Staten waar specifieke regels gelden voor het gebruik van IE-tekens.

Het teken ©

Indien een persoon of onderneming in of op een werk het teken © afbeeldt wil die persoon of onderneming daarmee aangeven dat er met betrekking tot dat werk auteursrechten worden geclaimd. De © staat voor 'copyright' ofwel auteursrecht. Het © teken wordt meestal gevolgd door een jaartal en de naam van de persoon of onderneming die meent auteursrecht te hebben te zijn. Auteursrechten ontstaan in Nederland van rechtswege door de enkele vervaardiging van een werk dat een eigen oorspronkelijk karakter heeft. Auteursrechten worden niet aangevraagd of verkregen door een depot van het werk bij een bepaald bureau. De auteursrechten komen toe aan de maker van het werk. Als het teken © wordt

gebruikt, kan het zo zijn dat het in werkelijkheid niet om een auteursrechtelijk beschermd werk gaat of dat er van een auteursrechtelijk beschermd werk sprake is waarvan de auteursrechten toekomen aan een andere persoon of onderneming dan de persoon of onderneming die achter het teken © wordt genoemd. De gebruiker van het teken © kan, al dan niet oprecht, menen auteursrecht te hebben te zijn terwijl dit niet het geval is.

Het teken ®

Indien een teken, zoals een naam of logo, wordt gevolgd door het teken ® dan wil de gebruiker daarmee zeggen dat er sprake is van een, in een bepaald land of bepaalde landen, geregistreerd merk. Het uitsluitend recht op een merk (namen, logo's, cijfers, vormen van waren etc.) wordt in Nederland verkregen door het eerste depot van het merk bij het Benelux Merkenbureau te 's-Gravenhage en de inschrijving van dat depot in het Benelux Merkenregister (merkenrecht is Benelux recht). Als een merk is ingeschreven in het Benelux Merkenregister kan degene op wiens of wier naam het merk is ingeschreven het merk bij gebruik van het merk laten volgen door het teken ®. Dit hoeft dus niet. Als het teken ® wordt gebruikt, betekent dit overigens niet per definitie dat er sprake is van een (geldig) merk.

Het teken ™

Als een teken dat een merkfunctie heeft, wordt gevolgd door het teken ™ dan wil de gebruiker daarmee aangeven dat dat teken met merkfunctie in het land waar het wordt gebruikt niet geregistreerd is (maar in een ander land dus wel) of dat een merkregistratie voor dat teken is aangevraagd maar nog niet is verkregen.

Overige IE-tekens

Octrooirechten en modelrechten zijn evenals merkrechten en auteursrechten intellectuele eigendomsrechten. Als er een octrooi is verleend of octrooi is aangevraagd, staat als (de aanvraag van) het octrooi betrekking heeft op een bepaald voortbrengsel op dat voortbrengsel vaak 'patent' (octrooi) of 'patent pending' (octrooi aangevraagd).

Het is in Nederland ook mogelijk om het nieuwe uiterlijk van een voortbrengsel dat een gebruiksfunctie heeft als model te registreren bij het Benelux Modellenbureau te 's-Gravenhage (modellenrecht is Benelux recht). Is een model geregistreerd dan wordt in verband met zo'n model wel eens het teken D of de woorden 'registered design' gebruikt.

Reden van gebruik IE-tekens

Hoewel het gebruik van IE-tekens niet verplicht is c.q. geen wettelijke basis heeft, worden de tekens veelvuldig gebruikt (door personen of ondernemingen, die menen een specifiek intellectueel eigendomsrecht te hebben) om derden te waarschuwen tegen inbreuk. De boodschap aan derden is dat als de derde het werk, het voortbrengsel, het model etc. van de veronderstelde rechthebbende kopieert of een merk van een merkhoudster gebruikt, die derde inbreuk maakt op intellectuele eigendomsrechten en kan/zal worden aangepakt. Het gebruik geschiedt dus primair om (voor rechthebbenden kostbare) inbreuk te voorkomen. Een andere belangrijke reden voor het gebruik is dat in geval van inbreuk een inbreukmaker alleen maar schadeplichtig is als deze schuld heeft aan de inbreuk. Bij consequent gebruik van een IE-teken zal een inbreukmaker niet eenvoudig kunnen aantonen dat hij niets wist van enig recht van een ander en dus niet schadeplichtig is.

Tot slot

Het opzettelijk in strijd met de waarheid gebruik maken van een IE-teken kan vanwege het misleidende c.q. onrechtmatige karakter onder omstandigheden (op verzoek van een belanghebbende) verboden worden.

* mw. mr. M.C.H.I. van der Dussen is advocaat en partner bij CMS Derks Star Busmann te Amsterdam, sectie Intellectuele Eigendom en Informatietechnologie

(e-mail: m.vanderdussen@cmsderks.nl).